

Zuhal Demir

Vlaams minister van Onderwijs, Justitie
en Werk

Koning Albert II-laan 7, 6de verdieping
1210 BRUSSEL

T 02 552 61 00

kabinet.demir@vlaanderen.be

www.vlaanderen.be

Aan mevrouw Leen Van Heurck
Administrateur-generaal
Vlaamse Onderwijsraad
Zenithgebouw 19de verdieping
Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
		ZD/BM	
vragen naar /e-mail		telefoonnummer	datum
Bart Maes bart.maes@vlaanderen.be		02/552 61 00	

Betreft: Adviesaanvraag VLOR – Decreet aanpassing organisatie Vlaamse toetsen

Geachte,

Op 13/02/2026 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 wat betreft de Vlaamse toetsen.

Mag ik u vriendelijk verzoeken over dit ontwerp van decreet binnen een termijn van dertig dagen het advies van de VLOR te willen verstrekken?

Ik bezorg u deze brief en de documenten die erbij gaan via elektronische post.

Met vriendelijke groeten,

Getekend door: Zuhal Demir (Signature)
Getekend op: 2026-02-13 16:32:03 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

Demir Zuhal

Vlaamse
overheid

Zuhal Demir

Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk

VR PV 2026/7 - punt 0023

Betreft :

Vlaamse toetsen

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de Vlaamse toetsen

Principiële goedkeuring m.h.o. op adviesaanvragen

(VR 2026 1302 DOC.0123/1BIS, DOC.0123/2QUATER, DOC.0123/3TER en DOC.0123/4)

Beslissing :

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan bovengenoemd voorontwerp van decreet en aan de bijbehorende memorie van toelichting,
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor onderwijs en vorming:
 - 2.1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC),
 - 2.2. te machtigen te beoordelen of voornoemde adviezen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde tekst,
 - 2.3. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde tekst,

2.4. te gelasten de noodzakelijke besluiten van de Vlaamse Regering voor te bereiden met het oog op agendering op de Vlaamse Regering.

Getekend door: Vanholle Maarten Bert F
Getekend op: 2026-02-13 15:44:56 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

Vanholle Maarten Vlaamse
overheid

Maarten VANHOLLE,

Secretaris.

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 wat betreft de Vlaamse toetsen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit decreet zorgt voor vijf aanpassingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen: een wijziging in het organisatiemodel dat instaat voor de ontwikkeling van de toetsen, het opnemen van de OKI-indicator 'buurt' als leerlingenkenmerk voor feedback, het gebruik van loggegevens in het kader van eerlijk toetsen, het gebruik van personeelsgegevens in het kader van wetenschappelijk onderzoek en een verplichte deelname aan de piloot- en kalibratiestudies in het kader van planlastverlaging. Deze aanpassingen zijn nodig om de verdere ontwikkeling van de Vlaamse toetsen te garanderen en om de initiële doelstelling van het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs, m.n. het monitoren en versterken van de onderwijskwaliteit, te handhaven. Deze aanpassingen wijzigen de fundamentele van de Vlaamse toetsen zoals deze zijn vormgegeven niet. De bepalingen met betrekking tot het nieuw organisatiemodel hebben als doel om de achterliggende structuur van de Vlaamse toetsen te verduurzamen en om de bepalingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen mee uit te voeren.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld

De maatregelen in dit decreet betreffen de beleidsvelden:

Kleuter- en leerplichtonderwijs

Ondersteuning van het onderwijsveld

Beleidsdoelstellingen

Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit
Operationele doelstelling 20: De externe kwaliteitscontrole door de onderwijsinspectie waarborgen (ISE Onderwijsinspectie)

Operationele doelstelling 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren (ISE ondersteuning onderwijsinstellingen en onderwijsveld)

Operationele doelstelling 25: Scholen maximaal ondersteunen (ISE ondersteuning onderwijsinstellingen en onderwijsveld)

De Vlaamse toetsen zijn opgenomen in de beleidsnota bij operationele doelstelling 20 (“De externe kwaliteitscontrole door de onderwijsinspectie doelgericht versterken”) en 22 (“Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren”) onder strategische doelstelling 2 (“De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit”). Hierin worden onder meer beleidsinitiatieven beschreven die betrekking hebben op het gebruik van de resultaten van de Vlaamse toetsen als indicator voor de onderwijsinspectie en als onderdeel van het kwaliteitszorgbeleid van een school.

Indirect zijn de Vlaamse toetsen gevat door de ambitie om te komen tot een kennisrijk en ambitieus curriculum door middel van de bepaling van nieuwe minimumdoelen in het lager onderwijs. Daarbij wordt bepaald dat de focus op Nederlands en wiskunde wordt gelegd (operationele doelstelling 2: “Samen gaan voor een kennisrijk en ambitieus curriculum in het leerplichtonderwijs”). De Vlaamse toetsen brengen deze leergebieden in beeld. Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs (hierna: Steunpunt) ontwikkelt de toetsen en maakt daarvoor in overleg met de onderwijsverstrekkers en de opdrachtgever een selectie van de te toetsen eindtermen op basis van de competenties in het Nederlands, wiskundige competenties uit de competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie en leercompetenties in het 4de en 6de jaar van het lager onderwijs en op het einde van de 1ste en 3de graad van het secundair onderwijs.

De Vlaamse toetsen zijn een instrument van kwaliteitsmonitoring om de onderwijskwaliteit te versterken en leerwinst te meten. Men krijgt zicht op de mate waarin leerlingen de eindtermen bereiken binnen het gehele onderwijsveld. De Vlaamse toetsen zijn ingebed in het bestaande kwaliteitszorgkader. De toetsen dienen als instrument voor de school, de leerkrachten en de begeleidingsdiensten om de interne kwaliteitszorg te versterken. De onderwijsinspectie staat in voor externe kwaliteitscontrole waarbij de Vlaamse toetsen een bijkomende bron van objectieve data is.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 6 februari 2026 werd wetgevingsadvies uitgebracht.

Het departement Cultuur, Jeugd en Media verleende over de bepalingen JoKER advies op 7 november 2025 (OD XXXVI). Een nieuwe JoKER was niet nodig. In de memorie van toelichting worden JoKER elementen meegegeven.

Het advies van de Inspectie van Financiën (BV/2026000320) over de bepalingen werd verleend op 28 januari 2026.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Organisatiemodel Vlaamse toetsen

In decreet over de Vlaamse toetsen is bepaald dat de Vlaamse toetsen worden ontwikkeld door een bevoegd universitair steunpunt. Hiervoor heeft de Vlaamse Regering in 2020 het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs geselecteerd (VR 2020 0412 DOC.1346/1BIS). De werking van een steunpunt is geregeld in artikel III.76 van de Codex Hoger Onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999. Een steunpunt heeft een looptijd van vijf jaar. De oorspronkelijke erkenning liep tot 14 december 2025, maar werd door de Vlaamse Regering op 6 juni 2025 met een jaar verlengd (VR 2025 2006 DEC.0014-1). Zo blijft het steunpunt actief tot 14 december 2026.

Conform artikel 26 van de beheersovereenkomst werd een evaluatie uitgevoerd om na te gaan in welke mate het Steunpunt de vooropgestelde doelstellingen heeft gerealiseerd. Deze evaluatie hield rekening met wetenschappelijke, management- en beleidsrelevante criteria en bestond uit drie onderdelen: een zelfevaluatie door het Steunpunt, een externe evaluatie door een studiebureau en een eindevaluatie door een commissie met vertegenwoordigers van de overheid en onafhankelijke wetenschappelijke experts. De commissie werkte op basis van triangulatie van bronnen en documenten en bundelde haar bevindingen in een evaluatierapport. De evaluatiecommissie stelde dat de multidisciplinaire samenwerking tussen hogescholen en universiteiten er toe heeft geleid dat toetsen en feedback volgens hoge wetenschappelijke standaarden werden ontwikkeld. Het Steunpunt heeft bovendien bijgedragen tot het draagvlak voor de Vlaamse toetsen. De evaluatiecommissie stelde echter ook vast dat de steunpuntformule belangrijke beperkingen kent door het ontbreken van garanties op continuïteit, verkoking als gevolg van de organisatie in afzonderlijke werkdomeinen en een te academische benadering van de Vlaamse toetsen, waarbij zij onvoldoende werden behandeld als beleidsinstrument.

Het steunpuntmodel – en de uitvoering door middel van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs – was in 2020 de logische keuze. Het wettelijk kader van de Vlaamse toetsen was nog niet bepaald, met uitzondering van de noodzakelijke wetenschappelijke onderbouw van de toetsen. Het draagvlak voor centrale toetsen was nog beperkt. De expertise op vlak van toetsontwikkeling, analyse en rapportage situeerde zich in Vlaanderen hoofdzakelijk binnen de hoger onderwijsinstellingen, gelet op hun ervaringen met de peilingen en het internationaal vergelijkend onderzoek. Door de multidisciplinaire samenwerking tussen hogescholen en universiteiten werden de toetsen en feedback volgens hoge wetenschappelijke standaarden ontwikkeld.

Om de Vlaamse toetsen structureel en duurzaam te verankeren is het steunpuntmodel niet langer het aangewezen model. Door de wettelijk beperkte erkenningstermijn van vijf jaar vormt dit model een risico voor de continuïteit en strategische langetermijnplanning. Een steunpunt heeft bovendien een wetenschappelijk oogmerk. Voor de looptijd van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs was dit zinvol. Het betekent immers dat aan de hand van wetenschappelijk onderzoek de verschillende aspecten van de Vlaamse toetsen wetenschappelijk konden worden onderbouwd:

- de toetsvragen zijn wetenschappelijk gevalideerd aan de hand van piloot- en kalibratiestudies. De onderliggende methodieken werden doorheen de looptijd verfijnd. De meetschalen en cesuren werden via wetenschappelijke methodes bepaald en geëvalueerd;
- de afname verloopt gestandaardiseerd, als gevolg van wetenschappelijke analyses om condities voor gestandaardiseerde afname te bepalen en scholen te ondersteunen om de afname ook zo te organiseren. Bepaalde wetenschappelijke analyses werden hernomen in 2024 en 2025;
- de resultaten worden berekend aan de hand van een statistisch model uit de Item Response Theory. Deze werd ook continu geëvalueerd;

- de decretaal voorziene feedbackinstrumenten werden ontwikkeld op basis van wetenschappelijke inzichten en gebruikersonderzoeken;
- er was wetenschappelijk onderzoek naar alle aspecten van de Vlaamse toetsen, door middel van systeemrapporten of verdiepende analyses.

De wetenschappelijk onderbouwde toetsen zijn ondertussen verworven als instrument om de kwaliteitszorg mee op te volgen en om op systeemniveau de onderwijskwaliteit voor Nederlands en wiskunde in kaart te brengen. Het Vlaamse onderwijsveld en het beleid rekenen op jaarlijkse Vlaamse toetsen als instrument voor de opvolging van kwaliteit, minstens op school- en systeemniveau.

Er werd geopteerd voor een organisatiemodel dat aan volgende voorwaarden voldeed:

1. **stabiliteit en duurzaamheid:** het nieuwe organisatiemodel moet de continuïteit van de Vlaamse toetsen garanderen. Het moet ook kennis- en expertiseopbouw mogelijk maken. Dit laat toe dat de focus op de verbetering van de Vlaamse toetsen komt te liggen;
2. **wetenschappelijke onafhankelijkheid:** toetsontwikkeling, analyses en rapportering moeten objectief en wetenschappelijk onderbouwd gebeuren, los van politieke of maatschappelijke inmenging. Cruciale keuzes – zoals bijvoorbeeld operationalisering van minimumdoelen en psychometrische analyses – moeten onafhankelijk gemaakt kunnen worden.
De Raad van State was in het wetgevingsadvies (advies 72.476/1 van 31 januari 2023) van oordeel dat de Vlaamse toetsen geen disproportionele inperking van de onderwijsvrijheid betekenden. Ze zijn een adequaat instrument om de beleidsdoelstellingen te realiseren: het versterken en monitoren van de onderwijskwaliteit en leerwinst. In het advies werd ook gesteld dat de maatregel evenredig is doordat de Vlaamse toetsen centraal zouden worden ontwikkeld door het bevoegde steunpunt, en de thema's door de decreetgever werden bepaald. Het onafhankelijk karakter van de instantie die de toetsen ontwikkelt, is dus een noodzakelijk element opdat de toetsen te verzoenen zijn met de onderwijsvrijheid;
3. klemtoon op de **Vlaamse toetsen als beleidsinstrument** voor scholen, de onderwijsverstrekkers (onder meer de pedagogische begeleidingsdiensten), en de overheid. Dit betekent niet dat de wetenschappelijke onderbouw van de Vlaamse toetsen minder belangrijk is. Voor toetsontwikkeling, psychometrische analyse van de resultaten en onderbouwde berekening van gecontextualiseerde feedback op schoolniveau blijft die cruciaal;
4. **sterke bestuurskracht:** de aansturing van het nieuwe organisatiemodel moet toelaten of garanderen dat op een efficiënte en gedragen manier beslissingen genomen worden. Verkokering en complexe, gefaseerde besluitvormingsstructuren en -processen moeten worden vermeden;
5. **wendbaarheid:** het organisatiemodel moet snel en efficiënt kunnen inspelen op nieuwe beleidsbeslissingen, maatschappelijke ontwikkelingen of onverwachte uitdagingen. Dit vraagt operationele flexibiliteit: de mogelijkheid om middelen te herschikken, tijdelijk bijkomende expertise aan te trekken en opdrachten gericht uit te besteden. De flexibiliteit laat toe dat, binnen de beschikbare middelen, ook bijkomende opdrachten worden uitbesteed die de Vlaamse toetsen ten goede komen;
6. **strategisch toezicht door de overheid:** de minister en de Vlaamse Regering behouden de eindverantwoordelijkheid. Toezicht moet niet alleen de inhoudelijke output bewaken (vb. valide toetsen, tijdige feedback), maar ook de processen. Een kader- of ondernemingsplan met SMART-doelen en KPI's is noodzakelijk, gelet ook op de bepalingen in artikel 76/1 en 76/2 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 (het VCO-decreet).
Daarnaast moet de Vlaamse Regering principiële keuzes kunnen maken, bijvoorbeeld over afnamedesign, timing en praktische organisatie.

Er wordt overgestapt naar een organisatiemodel van een stichting. Een stichting is een rechtspersoon zonder leden, met een vermogen dat wordt ingezet om een belangeloos doel na te streven. Er zijn twee types stichtingen, een private stichting of een stichting van openbaar nut (deel 3, boek 11 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen). Een stichting van openbaar nut (SON) moet een van de zeven opgesomde doeleinden hebben, die gericht zijn op de verwezenlijking van een werk van

filantropische, levensbeschouwelijke, religieuze, wetenschappelijke, artistieke, pedagogische of culturele aard. De private stichting mag een ander doel hebben.

Een stichting Vlaamse toetsen kan instaan voor alle inhoudelijke aspecten van de Vlaamse toetsen, inclusief toetsontwikkeling, analyse en feedback. Een stichting kan opdrachten uitbesteden via de geldende procedures. De stichting werkt onafhankelijk van de overheid, maar wordt via een kader- of meerjarenovereenkomst met kritieke prestatie-indicatoren, jaarplannen en jaarverslagen opgevolgd. De stichting wordt aangestuurd door een raad van bestuur. Een stichting kan bijgevolg de wetenschappelijke onafhankelijkheid van de Vlaamse toetsen (toetsontwikkeling, analyse, feedback) garanderen.

Voor de Vlaamse toetsen wordt geopteerd voor een private stichting. Elke wijziging van de doelen, activiteiten en governance van een SON moeten immers via koninklijk besluit worden goedgekeurd (artikel 2:5, §4, van het bovenvermelde wetboek). Deze wijzigingen moeten aan de FOD Justitie worden voorgelegd. Er is met andere woorden een aanzienlijke impact op de wendbaarheid van de stichting. Voor een private stichting geldt dat niet. Een SON heeft wel financiële voordelen. Zo zijn schenkingen aan een stichting van openbaar nut vrijgesteld van registratierechten of schenkbelasting. Voor private stichtingen bedraagt het tarief 5,5% in Vlaanderen en 6,6% in Brussel. Er wordt evenwel niet verwacht dat de stichting Vlaamse toetsen schenkingen moet verwachten, waardoor dit voordeel wegvalt of beperkt zou zijn.

Dit nieuw organisatiemodel moet worden verankerd in de decretale bepalingen over de Vlaamse toetsen. Bijkomend wordt ook een stuurgroep verankerd in het decreet. Deze stuurgroep zal de Vlaamse toetsen opvolgen.

Verplichte deelname aan piloot- en kalibratiestudies

Om betrouwbare en valide toetsen te ontwikkelen zijn vooronderzoeken nodig waarbij de toetsen worden afgenomen bij groepen leerlingen. Een eerste cruciaal vooronderzoek zijn pilootstudies om het functioneren van de toetsvragen voor een eerste keer na te gaan bij de beoogde populatie. Deze pilootstudies leiden tot een eerste indicatie van de moeilijkheidsgraad van de toetsvragen, of de toetsvragen van een toets onderling dezelfde vaardigheid meten, en informatie over de responstijden van leerlingen op de toetsvragen. Daarnaast wordt, door middel van feedback van leerlingen of leraren en cognitieve interviews met leerlingen, ook nagegaan hoe zij de nieuw-ontwikkelde toetsvragen interpreteren, tegen welke problemen zij aanlopen en hoe ze hun antwoord vormgeven. Op basis van de resultaten bij deze pilootstudies worden toetsvragen aangepast of verwijderd.

Eens de pilootstudie achter de rug is moet er een kalibratiestudie gebeuren van de gekozen toetsvragen. Het doel van de kalibratiestudies is om per toets een vaardigheidsschaal op te stellen waarop de toetsvragen gesitueerd kunnen worden en die als basis dient voor het samenstellen van de adaptieve toetsen. Aan de hand van Item response Theory analyses wordt een itembank opgesteld waarin de psychometrische eigenschappen van de toetsvragen beschreven worden. De resultaten in deze kalibratiestudies zijn, naast de inhoudelijke verantwoording, mee de basis voor de samenstelling van de adaptieve toetsen voor de echte afname.

Om de voortdurende ontwikkeling van wetenschappelijk valide en betrouwbare Vlaamse toetsen te garanderen, is het cruciaal dat voldoende leerlingen deelnemen aan de piloot- en kalibratiestudies. Een verplichte deelname van scholen kan dit waarborgen. Momenteel is de deelname aan piloot- en kalibratiestudies vrijwillig en onevenredig verdeeld over scholen: sommige scholen nemen herhaaldelijk deel, terwijl andere nooit deelnemen.

Een verplichting zal bijdragen tot een eerlijkere spreiding van de deelname over de scholen heen. Deze kan bovendien de wetenschappelijke kwaliteit van de Vlaamse toetsen verder versterken, aangezien men nog meer variatie in leerling- en schoolkenmerken kan inbouwen. Een verplichting vermindert ook de planlast van scholen: na deelname aan een piloot- of kalibratiestudie worden

scholen verzekerd van een vrijstelling voor een vooraf bepaald aantal jaren, wat zorgt voor meer voorspelbaarheid in hun planning. Het afnamesdesign van de piloot- en kalibratiestudie zal bovendien gelijkaardig zijn aan dat van de eigenlijke afname, wat door alle scholen reeds is gekend. Het aantal contactnames met scholen kan worden beperkt tot een minimum waardoor meer tijd vrijkomt voor de ondersteuning. Ook voor de overheid en het Steunpunt en in de toekomst de private stichting is er met andere woorden minder planlast.

Scholen die kunnen motiveren dat ze, omwille van onvoorzienbare uitzonderlijke omstandigheden, niet kunnen deelnemen aan een piloot- en kalibratiestudie, zullen voor dat jaar worden vrijgesteld.

Deze verplichting moet verankerd worden in de decretale bepalingen.

Onderwijskansarmoede-indicator buurt

De onderwijskansarmoede-indicator (OKI) "buurt" – voluit "de leerling heeft zijn woonplaats in een buurt met een hoog percentage leerlingen met minstens twee jaar schoolse vertraging op vijftienjarige leeftijd" – wordt toegevoegd aan de lijst met leerlingenkenmerken die gebruikt kunnen worden voor de interpretatie van de gegevens.

Momenteel zijn slechts drie van de vier OKI opgenomen in die lijst, met name opleidingsniveau van de moeder, thuistaal, schooltoelage.

Door 'buurt' op te nemen kan de onderwijsinspectie beter gebruik maken van de resultaten van de Vlaamse toetsen in zijn doorlichtingen. De onderwijsinspectie maakt in zijn DataWijzer gebruik van de gemiddelde OKI-waarden en de gemiddelde waarden van de aantekkers op elke vestigingsplaats voor het bepalen van de OKI-referentiegroep of OKI-cluster. Een dergelijke OKI-referentiegroep is een groep scholen met een vergelijkbaar profiel op basis van deze gegevens. Door het ontbreken van de OKI 'buurt' kan de onderwijsinspectie de Vlaamse toetsen niet meenemen in deze OKI-referentiegroepen en blijft het gebruik ervan beperkt tot het Vlaams gemiddelde.

Ook voor de berekening van de gecontextualiseerde feedback – het interactief feedbackdashboard dat scholen inzicht geeft in hun resultaten – is het zinvol om de OKI buurt op te kunnen nemen als leerlingenkenmerk. Op die manier kan ook gebruik gemaakt worden van een gemiddelde OKI-waarde. Uit een analyse op de toetsresultaten blijkt dat de gemiddelde OKI op schoolniveau immers het grootste potentieel heeft voor verdere contextualisering van schoolverschillen. De toevoeging van 'buurt' kan daarnaast ook het wetenschappelijk onderzoek over de toetsresultaten verrijken en de vergelijkbaarheid met resultaten uit ander (internationaal vergelijkend) onderzoek verbeteren.

Deze indicator moet als leerlingenkenmerk worden toegevoegd aan de decretale bepalingen.

Gebruik loggegevens in het kader van eerlijk toetsen

Loggegevens van de Vlaamse toetsen zijn momenteel alleen beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. In uitvoering van het [actieplan 'Eerlijk toetsen'](#), dat als doel heeft om de betrouwbaarheid, validiteit en eerlijkheid van de afname van de Vlaamse toetsen te versterken, worden deze loggegevens ook beschikbaar gesteld om onregelmatig toetsgedrag op school- en systeemniveau op te sporen en er over te rapporteren.

Het gebruik ervan laat toe om scholen te informeren over mogelijk knelpunten in hun toetsafname, zodat zij hun toetsorganisatie en toezicht verder kunnen versterken. Ook laat het toe om op systeemniveau inzicht te verwerven in mogelijke vormen van onregelmatigheden, zonder te oordelen over de aard of het doel van dat gedrag. Er is daarbij geen intentie om individuele leerlingen of scholen te viseren.

Personeelsgegevens

Het koppelen van personeelsgegevens aan de resultaten van de Vlaamse toetsen of aan data uit de leerlingenvragenlijst in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan leiden tot rijkere analyses. Deze analyses kunnen een beter inzicht bieden in de resultaten op de Vlaamse toetsen en kunnen bijdragen aan onderbouwde aanbevelingen voor het beleid, de pedagogische begeleidingsdiensten of scholen zelf. Deze gegevens worden uitsluitend gebruikt in het kader van wetenschappelijk onderzoek. Ze worden niet gebruikt voor het berekenen van de feedback of voor het evalueren van leerkrachten.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze toelichting, zie de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De betoelaging voor het Steunpunt wordt, zoals bepaald in de beheersovereenkomst, jaarlijks geïndexeerd. Voor de eerste vijf werkingsjaren worden de werkelijke bedragen uit de jaarlijkse Ministeriële Besluiten opgenomen. Op 6 juni 2025 werd een eenjarige verlenging van het Steunpunt goedgekeurd (VR 2025 0606 DOC.0458/2BIS). Hiervoor werd uitgegaan van constant beleid en continuïteit. In de tabel wordt de goedgekeurde begroting opgenomen.

	Werkingsjaar 1	Werkingsjaar 2	Werkingsjaar 3	Werkingsjaar 4	Werkingsjaar 5	Werkingsjaar 6
	15/12/2020-14/12/2021	15/12/2021-14/12/2022	15/12/2022-14/12/2023	15/12/2023-14/12/2024	15/12/2024-14/12/2025	15/12/2025-14/12/2026
Betoelaging (2020)	€ 1.610.000	€ 2.013.000	€ 3.393.000	€ 3.266.000	€ 3.317.000	n.v.t.
Betoelaging (indexering)	€ 1.610.000	€ 2.038.000	€ 3.629.963	€ 3.542.320	€ 3.849.676,89	€ 3.838.976,69

Hieronder worden de totale kosten, overheadkosten, projectgebonden werkingskosten, personeelskosten, persoonsgebonden werkingskosten en onderaannemingskosten gespecificeerd.

	'20-'21	'21-'22	'22-'23	'23-'24	'24-'25	'25-'26
Indexering	/	€ 22.720	€ 215.420	€ 303.010	€ 484.680	/
Overhead (10%)	€ 145.770	€ 184.250	€ 328100	€ 320040	€ 349610	€ 348.088,79
Werkings project	€ 20.000	€ 12.500	€ 50.000	€ 50.000	€ 20.000	€ 18.225
Personeel	€ 1.368.380	€ 1.720.480	€ 2.879.870	€ 2.736.760	€ 2.882.760	€ 3.386.322,9
Werkings personeel	€ 69.280	€ 86.700	€ 135.810	€ 110.650	€ 108.620	€ 76.340
Onderaanneming	€ 6.580	€ 11.350	€ 20.750	€ 21.840	€ 4.000	€ 10.000
Totaal	€ 1.609.995	€ 2.038.000	€ 3.629.950	€ 3.542.320	€ 3.849.670	€ 3.838.976,69

Ongeveer 85% van de betoelaging van het Steunpunt (exclusief overhead: ongeveer 93%) gaat vandaag naar personeelskosten (circa 60 medewerkers).

Het is aangewezen dat de Vlaamse overheid dit financieel engagement aanhoudt bij de oprichting van de private stichting, met de mogelijkheid tot uitbreiding in functie van bijkomende beleidsopdrachten. Deze continuïteit is noodzakelijk om de werking niet te onderbreken en om te

garanderen dat het toekomstige model de nodige academische profielen kan aantrekken, zoals bijvoorbeeld doctoraathouders met expertise in itemontwikkeling, psychometrie en data-analyse.

Het Steunpunt heeft een beheersovereenkomst tot 14 december 2026. Het is aangewezen dat de stichting operationeel is tijdens de looptijd van het Steunpunt zodat de overdracht van materialen (toetsontwikkeling, ondersteuning van de afname, psychometrie, feedback, ...) goed kan worden voorbereid en vlot kan verlopen. Dit veronderstelt dat de stichting is opgericht, dat personeel is aangesteld en dat deze personeelsleden zich hebben kunnen inwerken in de materie. Door een periode van overlap kunnen alle onduidelijkheden worden weggewerkt zodat de afnamecyclus in 2027 en 2028 kan worden gegarandeerd.

In zijn advies (zie 2B) merkt IF op dat de periode van overlap beperkt moet zijn in de tijd te zijn en dat de budgettaire uitgave van beiden binnen de genormeerde kredieten moet blijven. Om die reden zal worden bekeken welke (deel)opdrachten van het Steunpunt kunnen worden geschrapt of worden uitgesteld tot de stichting volledig actief is. Ook zal worden afgesproken hoe bepaalde opdrachten van het Steunpunt kunnen worden overgedragen naar de nieuwe stichting, samen met de financiering ervan. De overgang zal geregeld worden in besluiten van de Vlaamse Regering, in uitvoering van dit decreet.

Er is geen budgettaire impact voor:

- Verplichte deelname aan piloot- en kalibratiestudies
- Onderwijskansarmoede-indicator buurt
- Gebruik loggegevens in het kader van eerlijk toetsen
- Personeelsgegevens

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid in zake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van decreet heeft geen directe weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van decreet zal voor advies worden voorgelegd aan:

- de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR);
- de Vlaamse Toezichtscommissie (VTC).

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 met betrekking tot de Vlaamse toetsen en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) en van de Vlaamse Toezichtscommissie (VTC);
- 3° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten voornoemd voorontwerp van decreet advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst,
- 4° de Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten om de noodzakelijke besluiten van de Vlaamse Regering voor te bereiden met het oog op agendering op de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

**Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet
basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei
2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex
Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de
Vlaamse toetsen**

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Art. 2. In artikel 3 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt punt 7°bis vervangen door wat volgt:

“7°bis bevoegde stichting: de bevoegde stichting, vermeld in artikel 6/2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs;”.

Art. 3. In artikel 44quater, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023 en gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het vierde lid worden de woorden “het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “de bevoegde stichting”;

2° er worden een zevende en een achtste lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De scholen die geselecteerd worden voor een pilootstudie of een kalibratiestudie van de Vlaamse toetsen, nemen deel aan de pilootstudie of kalibratiestudie,

onverminderd de mogelijkheid voor individuele ouders om hun kind niet te laten deelnemen en onverminderd eventuele overmacht aangetoond door de scholen.

Art. 4. In artikel 44quinquies van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023 en gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste en tweede lid, en paragraaf 2, eerste en tweede lid, worden de woorden "het bevoegde steunpunt" vervangen door de woorden "de bevoegde stichting";

2° aan paragraaf 1, eerste lid, 3°, b), wordt de zinsnede "en de buurt, vermeld in artikel 78, §2" toegevoegd;

3° aan paragraaf 1, eerste lid, worden een punt 6° en een punt 7° toegevoegd, die luiden als volgt:

"6° de volgende personeelskenmerken die uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek:

- a) het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de school;
- b) het aantal jaren dienst in de school van de directeur;

7° de loggegevens over de toetsafname voor de opvolging van aberrant of onregelmatig toetsgedrag en de rapportering op school- en systeemniveau door de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap over aberrant of onregelmatig toetsgedrag. In het kader van deze opvolging wordt informatie over bedoelde loggegevens van een bepaalde school alleen aan onderwijsinspectie bezorgd als er signalen zijn van aberrant of onregelmatig toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen."

Art. 5. In artikel 44sexies van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "Het bevoegde steunpunt" vervangen door de woorden "De bevoegde stichting";

2° in het tweede en zesde lid worden de woorden "het bevoegde steunpunt" vervangen door de woorden "de bevoegde stichting".

Hoofdstuk 3. Wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs

Art. 6. Aan deel II, titel II, hoofdstuk I, van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs, gewijzigd bij de decreten van 23 maart 2018, 16 december 2022, 5 mei 2023, 16 juni 2023 en 17 mei 2024, wordt een artikel 6/2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 6/2. De Vlaamse Regering wijst een door haar opgerichte privaatrechtelijke stichting aan om de organisatie te ondersteunen van de Vlaamse toetsen, hierna bevoegde stichting te noemen.

De bevoegde stichting heeft de volgende doelstellingen:

- 1° de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen;
- 2° medewerking aan de praktische organisatie van de Vlaamse toetsen, op basis van instructies van de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid;
- 3° de verwerking, analyse en publicatie van de resultaten op de Vlaamse toetsen;
- 4° de uitvoering of uitbesteding van wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot innovatie op het vlak van centrale toetsen en de wetenschappelijke valorisatie van de Vlaamse toetsen;
- 5° medewerking aan de realisatie en versterking van een draagvlak voor de Vlaamse toetsen.

Binnen de beschikbare begrotingskredieten stelt de Vlaamse Regering aan de bevoegde stichting jaarlijks financiële middelen ter beschikking om de doelstellingen, vermeld in het tweede lid, te realiseren. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden om de middelen uit te betalen en om de werking van de bevoegde stichting te evalueren.

De bevoegde stichting heeft de volgende beheersstructuur:

- 1° een raad van bestuur die de dagelijkse werking van de bevoegde stichting opvolgt en waakt over de kwaliteit, de inhoudelijke verankering en de continuïteit van de werking van de bevoegde stichting. De raad van bestuur bestaat uit onafhankelijke experts met inhoudelijke, bestuurskundige of juridische expertise en een vertegenwoordiging vanuit de Vlaamse overheid. De Vlaamse Regering wijst de leden van de Raad van Bestuur aan op basis van objectieve functiebeschrijvingen;
- 2° een wetenschappelijke raad die de wetenschappelijke onafhankelijkheid van de Vlaamse toetsen bewaakt en die de bevoegde stichting adviseert over toetsontwikkeling, psychometrische analyses, rapportering van resultaten en verdiepend en verklarend wetenschappelijk onderzoek in de context van de Vlaamse toetsen. De wetenschappelijke raad wordt samengesteld uit academici met bewezen expertise in de voormelde domeinen. De leden van de wetenschappelijke raad worden aangesteld door de raad van bestuur van de bevoegde stichting;

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden voor de aanduiding van de leden in de beheersstructuur, met inbegrip van de onverenigbaarheden voor leden van de raad van Bestuur.

De werking van de bevoegde stichting wordt opgevolgd door een stuurgroep. De stuurgroep is het forum waarop de beleidsverantwoordelijken waaronder minstens de onderwijsverstrekkers en vakbonden en de stichting overleg plegen. In de stuurgroep rapporteert de stichting over de voortgang en wordt gezorgd voor afstemming met het onderwijsveld.

De Vlaamse regering regelt de verdere samenstelling van de stuurgroep. De bevoegdheden en werking van de stuurgroep worden bepaald via een huishoudelijk reglement.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Art. 7. In artikel 3 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt punt 9°/0 vervangen door wat volgt:

“9°/0 bevoegde stichting: de bevoegde stichting, vermeld in artikel 6/2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs;”.

Art. 8. In artikel 115/8, §1, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023 en gewijzigd bij het decreet van 20 juni 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het vijfde lid worden de woorden “het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “de bevoegde stichting”;

2° er worden een tiende en een elfde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De scholen die geselecteerd worden voor een pilootstudie of een kalibratiestudie van de Vlaamse toetsen, nemen deel aan de pilootstudie of kalibratiestudie, onverminderd de mogelijkheid voor individuele ouders om hun kind niet te laten deelnemen en onverminderd eventuele overmacht aangetoond door de scholen.

.

Art. 9. In artikel 115/9 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023 en gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste en tweede lid, en paragraaf 2, eerste en tweede lid, worden de woorden “het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “de bevoegde stichting”;

2° aan paragraaf 1, eerste lid, 3°, b), wordt de zinsnede “en de buurt, vermeld in artikel 242, §2” toegevoegd;

3° aan paragraaf 1, eerste lid, worden een punt 6° en een punt 7° toegevoegd, die luiden als volgt:

“6° de volgende personeelskenmerken die uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek:

- a) het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school en de omvang van de opdracht in de school van het onderwijspersoneel van de eerste graad van de school;
- b) het aantal jaren dienst in de school van de directeur;

7° de loggegevens over de toetsafname voor de opvolging van aberrant of onregelmatig toetsgedrag en de rapportering op school- en systeemniveau door de bevoegde diensten van de Vlaamse overheid over aberrant of onregelmatig toetsgedrag. In het kader van deze opvolging wordt informatie over bedoelde loggegevens van een bepaalde school alleen aan onderwijsinspectie bezorgd als er signalen zijn van aberrant of onregelmatig toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen.”.

Art. 10. In artikel 115/10 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 28 april 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “Het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “De bevoegde stichting”;

2° in het tweede en zesde lid worden de woorden “het bevoegde steunpunt” vervangen door de woorden “de bevoegde stichting”.

Hoofdstuk 5. Slotbepaling

Art. 11. Dit decreet treedt in werking op 15 december 2027. De Vlaamse Regering kan voor iedere bepaling van dit decreet een datum van inwerkingtreding bepalen die voorafgaat aan de datum, vermeld in het eerste lid.

Brussel, (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
BASISONDERWIJS VAN 25 FEBRUARI 1997, HET DECREET VAN 8 MEI
2009 BETREFFENDE DE KWALITEIT VAN ONDERWIJS EN DE CODEX
SECUNDAIR ONDERWIJS VAN 17 DECEMBER 2010 WAT BETREFT DE
VLAAMSE TOETSEN**

Samenvatting

Dit decreet zorgt voor vijf nodige aanpassingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen: een verplichte deelname aan de piloot- en kalibratiestudies, een wijziging in het organisatiemodel dat instaat voor de ontwikkeling van de toetsen, het opnemen van de extra OKI-indicator 'buurt' als leerlingkenmerk voor de schoolfeedback, het gebruik van personeelsgegevens in het kader van wetenschappelijk onderzoek, en het gebruik van loggegevens in het kader van eerlijk toetsen. Deze aanpassingen zijn nodig om de verdere ontwikkeling van de Vlaamse toetsen te garanderen en om de initiële doelstelling van het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs, m.n. het monitoren en versterken van de onderwijskwaliteit, te handhaven. Deze aanpassingen wijzigen de fundamenteën van de Vlaamse toetsen zoals deze zijn vormgegeven niet. De bepalingen met betrekking tot het nieuw organisatiemodel hebben als doel om de achterliggende structuur van de Vlaamse toetsen te verduurzamen en om de bepalingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen mee uit te voeren.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De Vlaamse toetsen zijn sinds het schooljaar 2023-2024 onderdeel van het kwaliteitsbeleid in het Vlaams onderwijs.

Dit ontwerp van decreet beoogt een aanpassing van het organisatiemodel, met een overstap van een universitair steunpunt naar een private stichting.

Verder wordt met dit decreet de deelname aan pilootstudies en kalibraties verplicht, worden er maatregelen genomen om eerlijk toetsen te garanderen, wordt de onderwijskansarmoede-indicator "buurt" toegevoegd aan de leerlingenkenmerken die worden geregistreerd en worden personeelskenmerken beschikbaar gesteld voor wetenschappelijk onderzoek.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Vlaamse toetsen werden in de legislatuur 2019-2024 geïntroduceerd als een instrument van kwaliteitsmonitoring om de onderwijskwaliteit te versterken en leerwinst te meten. Men krijgt zicht op de mate waarin leerlingen de minimumdoelen bereiken binnen het gehele onderwijsveld. De Vlaamse toetsen zijn ingebed in het bestaande kwaliteitszorgkader. De toetsen dienen als instrument voor de school, de leerkrachten en de pedagogische

begeleidingsdiensten om de interne kwaliteitszorg te versterken. De onderwijsinspectie staat in voor externe kwaliteitscontrole waarbij de Vlaamse toetsen een bijkomende bron van objectieve data zijn.

De Vlaamse toetsen werden met het decreet van 28 april 2023 ingevoerd en in 2024 voor de eerste keer afgenomen bij leerlingen van het vierde leerjaar en het tweede leerjaar van de eerste graad. In de toekomst worden ze ook afgelegd door alle leerlingen van het zesde leerjaar (2026) en alle leerlingen van het tweede leerjaar van de derde graad (2027).

De Vlaamse toetsen werden ontwikkeld door een universitair steunpunt, het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. De rechtsgrond voor universitaire steunpunten ligt in artikel III.76 van de Codex Hoger Onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999.

Dit steunpunt werd op 15 december 2020 erkend en betoelaagd met als opdracht om gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen te ontwikkelen, de afname ervan te ondersteunen, de data te analyseren en de resultaten terug te koppelen aan scholen en leerlingen (VR 2020 0412 DOC.1346/1BIS). De opdrachten van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs werden vastgelegd in een beheersovereenkomst. De samenwerking van alle Vlaamse universiteiten en twee hogescholen waarborgde de wetenschappelijke basis van de Vlaamse toetsen. Gezien de complexiteit van het proces was dit noodzakelijk: de toetsontwikkeling start drie jaar voor de eigenlijke afname, de praktische organisatie anderhalf jaar op voorhand, en parallel worden de wetenschappelijk onderbouwde feedbackinstrumenten ontwikkeld voor scholen.

De oorspronkelijke erkenning liep tot 14 december 2025, maar werd door de Vlaamse Regering op 6 juni 2025 met een jaar verlengd (VR 2025 2006 DEC.0014-1). Zo blijft het steunpunt actief tot 14 december 2026.

Er werden, zoals decretaal bepaald, een procesevaluatie onmiddellijk na de kalibratiestudie in april en mei 2023 en een procesevaluatie van de eerste toetsafname uitgevoerd. Ook werd het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs geëvalueerd. Daarnaast werd ook door het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd over de organisatie van de afname van de Vlaamse toetsen en de resultaten ervan, zoals bepaald in de meerjarenovereenkomst met het Steunpunt en de daaruit volgende jaarplannen. Ook werden er, naar aanleiding van de toetsfraude bij het examen arts, tandarts en dierenarts, beperkingen vastgesteld met betrekking tot de toekomstige veiligheid van de Vlaamse toetsen en werd er een actieplan Eerlijk Toetsen opgesteld om de Vlaamse toetsen betrouwbaar, valide en veilig te houden.

Om de vooropgestelde doelen van de Vlaamse toetsen beter te bereiken, zijn een aantal aanpassingen nodig.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Leerplichtonderwijs

De doelstelling van de Vlaamse toetsen is uitgebreid uiteengezet in de memorie van toelichting bij het decreet van 28 april 2023. De toetsen hebben tot doel het versterken en monitoren van de onderwijskwaliteit door het meten van het bereiken van de onderwijsdoelen en leerwinst.

Er worden een aantal aanpassingen gedaan die tot doel hebben deze kerndoelstelling beter te realiseren. Deze aanpassingen wijzigingen de fundamentelementen van de Vlaamse toetsen, zoals geregeld in het decreet van 28 april 2023, niet. Het toepassingsgebied, de wijze waarop ze worden ingezet in het

kwaliteitsbeleid en de regels rond de verwerking van gegevens, blijven onveranderd.

Organisatiemodel Vlaamse toetsen

Het huidige decreet over de Vlaamse toetsen bepaalt dat de toetsen worden ontwikkeld door een bevoegd universitair steunpunt, het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Een dergelijk organisatiemodel heeft een looptijd die beperkt is tot vijf jaar. Hiervoor werd het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs aangeduid door de Vlaamse Regering.

Conform artikel 26 van de beheersovereenkomst met het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs werd een evaluatie uitgevoerd om na te gaan in welke mate het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs de vooropgestelde doelstellingen heeft gerealiseerd. Door de multidisciplinaire samenwerking tussen hogescholen en universiteiten werden de toetsen en feedback volgens hoge wetenschappelijke standaarden ontwikkeld.

De evaluatiecommissie stelde echter ook vast dat de steunpuntformule belangrijke beperkingen kent door het ontbreken van garanties op continuïteit enerzijds en een te academische benadering van de Vlaamse toetsen anderzijds. Wat de continuïteit betreft: een steunpunt wordt elke vijf jaar na een nieuwe mededingingsprocedure betoelaagd. Dit betekent dat er zich problemen kunnen stellen op het vlak van borging van opgebouwde expertise en continuïteit in de voorbereiding van de afname van de Vlaamse toetsen in de jaren volgend op de procedure. Dit is onverenigbaar met de structurele rol die de Vlaamse toetsen intussen inneemt in het onderwijsbeleid. Het Vlaamse onderwijsveld en het beleid rekenen op jaarlijkse Vlaamse toetsen als instrument voor de opvolging van kwaliteit, minstens op school- en systeemniveau.

Met betrekking tot de academische benadering: een steunpunt heeft in eerste instantie wetenschappelijk onderzoek tot doel. Het organisatiemodel met een steunpunt was geschikt voor de aanloopfase en de eerste jaren van de eigenlijke afname. De wetenschappelijke fundamenten voor de berekening en voorstelling van leerwinst vormen in 2026 nog een belangrijk onderdeel van de opdracht van het Steunpunt. Daarmee zal het Steunpunt zijn opdrachten hebben gerealiseerd.

Er wordt overgestapt naar een nieuw organisatiemodel, waarbij de continuïteit van de Vlaamse toetsen gegarandeerd blijft. Dit organisatiemodel is duurzaam en garandeert zowel de onafhankelijkheid van de Vlaamse toetsen als het wetenschappelijke karakter ervan: toetsontwikkeling, psychometrische analyse en de feedback wordt op een gelijkaardige wetenschappelijke wijze uitgevoerd. Dit nieuw organisatiemodel moet worden verankerd in de decretale bepalingen over de Vlaamse toetsen. Het organisatiemodel wordt een private stichting die door de Vlaamse Regering zal worden opgericht. Het decreet bepaalt de doelstellingen van de private stichting, de expertise die aanwezig moet zijn binnen de raad van bestuur van de stichting en de verplichte advisering van de raad van bestuur door een wetenschappelijke raad.

De Vlaamse toetsen worden in de toekomst nog steeds opgevolgd door een stuurgroep. Deze stuurgroep Vlaamse toetsen functioneert als adviesorgaan om formele afstemming met het onderwijsveld te organiseren. Organisatie van de Vlaamse toetsen wordt breed gedefinieerd: dit heeft betrekking op de toetsontwikkeling, het toets- en afnamedesign, de organisatie van piloot- en kalibratietoetsen en de eigenlijke Vlaamse toetsen (voorbereiding, afname en opvolging), de verschillende feedbackinstrumenten en bijhorende ondersteuning. Indien relevant kunnen ook resultaten uit wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot de Vlaamse toetsen toegelicht worden, met het oog op valorisatie. De stichting wordt verondersteld om deel te nemen aan vergaderingen van de stuurgroep en te rapporteren over haar werkzaamheden.

De overheid blijft instaan voor de vormgeving en organisatie van de stuurgroep. De samenstelling en opdracht van de stuurgroep wordt door de Vlaamse Regering bepaald. De stuurgroep die momenteel het steunpunt Centrale toetsen in Onderwijs opvolgt, bestaat uit vertegenwoordigers van het kabinet van de minister, de respectieve entiteiten binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (het departement Onderwijs en Vorming, het agentschap voor Onderwijsdiensten, het agentschap voor Hoger onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen en de onderwijsinspectie), de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsvakbonden en de Vlaamse Scholierenkoepel. Deze stuurgroep werkt aan de hand van een huishoudelijk reglement waarin de werking en de procedures werden bepaald.

De keuze voor een nieuw organisatiemodel heeft als doel om de Vlaamse toetsen te verduurzamen, met behoud van de doelen en fundamenten zoals die in het verleden werden bepaald.

Verplichte deelname aan pilootstudie en kalibratie Vlaamse toetsen

Om betrouwbare en valide toetsen te ontwikkelen zijn vooronderzoeken nodig waarbij de toetsen worden afgenomen bij groepen leerlingen. Een eerste cruciaal vooronderzoek zijn pilootstudies om het functioneren van de toetsvragen voor een eerste keer na te gaan bij de beoogde populatie. Deze pilootstudies leiden tot een eerste indicatie van de moeilijkheidsgraad van de toetsvragen, of de toetsvragen van een toets onderling dezelfde vaardigheid meten, en informatie over de responstijden van leerlingen op de toetsvragen. Daarnaast wordt, door middel van feedback van leerlingen of leraren en cognitieve interviews met leerlingen, ook nagegaan hoe zij de nieuw-ontwikkelde toetsvragen interpreteren, tegen welke problemen zij aanlopen en hoe ze hun antwoord vormgeven. Op basis van de resultaten bij deze pilootstudies worden toetsvragen aangepast of verwijderd.

Eens de pilootstudie achter de rug is moet er een kalibratiestudie gebeuren van de gekozen toetsvragen. Het doel van de kalibratiestudies is om per toets een vaardigheidsschaal op te stellen waarop de toetsvragen gesitueerd kunnen worden en die als basis dient voor het samenstellen van de adaptieve toetsen. Aan de hand van Item Response Theory-analyses wordt een itembank opgesteld waarin de psychometrische eigenschappen van de toetsvragen beschreven worden. De resultaten in deze kalibratiestudies zijn, naast de inhoudelijke verantwoording, mee de basis voor de samenstelling van de adaptieve toetsen voor de echte afname. Dit vooronderzoek zorgt er dus voor om per toets de moeilijkheidsgraad van de toetsvragen te bepalen, meetschalen op te stellen waarop de toetsvragen gesitueerd kunnen worden, vaardigheidsschalen en cesuren vast te leggen, de afnametijd per toets te bepalen en de adaptieve toetsen te kunnen samenstellen.

Om de voortdurende ontwikkeling van wetenschappelijk valide en betrouwbare Vlaamse toetsen te garanderen, is het cruciaal dat voldoende leerlingen deelnemen aan de piloot- en kalibratiestudies. Momenteel is deelname aan piloot- en kalibratiestudies vrijwillig en onevenredig verdeeld over scholen: sommige scholen nemen herhaaldelijk deel, terwijl andere nooit deelnemen.

Een verplichting zal bijdragen tot een eerlijkere spreiding van de deelname over de scholen heen. Deze kan bovendien de wetenschappelijke kwaliteit van de Vlaamse toetsen verder versterken, aangezien men meer variatie in leerling- en schoolkenmerken kan inbouwen. Een verplichting vermindert ook de planlast van scholen: na deelname aan een piloot- of kalibratiestudie worden scholen verzekerd van een vrijstelling voor een vooraf bepaald aantal jaren, wat zorgt voor meer voorspelbaarheid in hun planning. Er wordt een afnamedesign opgezet gelijkaardig aan dat van de eigenlijke afnames. Daarnaast wordt het aantal contactnames met de school in voorbereiding op de piloot- of kalibratiestudie beperkt waardoor meer tijd vrijkomt voor de ondersteuning. Dit is reeds door alle scholen gekend. Ook

voor de overheid en het Steunpunt en in de toekomst de private stichting is er met andere woorden minder planlast.

Scholen die omwille van onvoorzienbare uitzonderlijke omstandigheden aangeven niet te kunnen deelnemen aan de piloot- en kalibratiestudies, zullen voor dat jaar worden vrijgesteld. De vraag om vrijstelling zal gemotiveerd moeten worden ten overstaan van de betrokken diensten van de overheid.

Onderwijskansarmoede-indicatoren Vlaamse toetsen

De onderwijskansarmoede-indicator (OKI) "buurt" wordt toegevoegd aan de lijst met leerlingenkenmerken die nodig zijn voor de interpretatie van de gegevens.

Gebruik loggegevens Vlaamse toetsen in het kader van eerlijk toetsen

De loggegevens van de Vlaamse toetsen zijn momenteel alleen beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. Bijgevolg kunnen deze niet worden gebruikt om aberrant toetsgedrag op school- en systeemniveau op te sporen en er over te rapporteren op school- en systeemniveau. Dit is nodig in uitvoering van het actieplan Eerlijk Toetsen, zoals gepubliceerd op de [website](#) van de Vlaamse toetsen. Dit wordt met dit ontwerp van decreet mogelijk gemaakt.

Deze loggegevens worden uitdrukkelijk niet gebruikt om individuele leerlingen aan te spreken of te evalueren. De principes zoals bepaald in het decreet (bijvoorbeeld het low stakes karakter van de Vlaamse toetsen voor de leerlingen) blijven van kracht. De onderwijsinspectie wordt geïnformeerd wanneer er in scholen signalen zijn van aberrant toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen en kan op basis daarvan de betrokken scholen contacteren. Dit contact heeft geen sanctionerend karakter.

Personeelsgegevens

Het koppelen van bepaalde personeelsgegevens aan de resultaten van de Vlaamse toetsen of aan data uit de leerlingenvragenlijst in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan leiden tot rijkere analyses. Deze analyses kunnen een beter inzicht bieden in de resultaten op de Vlaamse toetsen en kunnen bijdragen aan onderbouwde aanbevelingen voor de pedagogische begeleidingsdiensten of de scholen. Deze gegevens worden uitsluitend gebruikt in het kader van wetenschappelijk onderzoek. Ze worden niet gebruikt voor het berekenen van de feedback of het evalueren van (individuele) leerkrachten.

Impactanalyse

De verplichte deelname aan pilootstudie en kalibratie heeft een positief effect voor kinderen en jongeren. Deze wijziging draagt ertoe bij dat de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen vlot verloopt, zonder dat door weigeringen tot deelname een tweede of derde steekproef nodig is. Aangezien scholen tijdig geïnformeerd zullen worden aan welke piloot- of kalibratiestudie zij moeten deelnemen, kunnen ze de leerlingen en hun ouders daar ook vroeger van op de hoogte stellen. Ouders behouden de mogelijkheid om hun kind niet te laten deelnemen.

Het nieuwe organisatie-model heeft geen effecten op kinderen en jongeren. De opdrachten van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs worden verschoven naar het nieuwe organisatie-model van de private stichting.

Er worden nu reeds onderwijskansarmoede-indicatoren gebruikt. Dit nieuwe gegeven heeft geen effecten op kinderen en jongeren. De analyses op de Vlaamse

toetsen door het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en in de toekomst de private stichting kunnen worden uitgebreid op basis van het nieuwe gegeven.

De loggegevens worden nu reeds verwerkt in het kader van wetenschappelijk onderzoek. De bedoeling van deze bepalingen is om het gebruik van deze loggegevens uit te breiden naar het vaststellen van en rapporteren over onregelmatig toetsgedrag op school- en systeemniveau. De gegevens worden gepseudonimiseerd/geanonimiseerd en geaggregeerd.

Er wordt bijgevolg niet aan en over individuele leerlingen gerapporteerd of er onregelmatig toetsgedrag is vastgesteld. De Vlaamse toetsen blijven low stakes voor leerlingen. Om die reden worden de bepalingen als proportioneel gezien.

Implementatie

Bij de implementatie gebeurt de communicatie via communicatiekanalen die doelgroepgericht en per onderwijsniveau info verspreiden (bv. omzendbrieven, nieuwsbrief over schoolbeleid en regelgeving).

Handhaving en toezicht: het Departement Onderwijs en Vorming en de onderwijsinspectie houden toezicht op de naleving van de verschillende maatregelen in dit decreet.

Dit decreet treedt in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt.

C. Totstandkomingsprocedure

Advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)

Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie

Advies van de Raad van State

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Niet van toepassing.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 2

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Artikel 3

1° De Vlaamse toetsen worden momenteel ontwikkeld door een wetenschappelijk steunpunt volgens artikel III.76 van de codex hoger onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999 houdende de regeling van de procedure en de voorwaarden van erkenning en subsidiëring van de universitaire steunpunten.

In uitvoering van het decreet staat het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs in voor de toetsontwikkeling, de verwerking en verspreiding van de resultaten.

In de beheersovereenkomst met het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs stond een evaluatie van het Steunpunt ingeschreven. De wetenschappelijke commissie die de evaluatie heeft uitgevoerd, stelde vast dat het Steunpunt Centrale toetsen in Onderwijs zijn opdrachten goed heeft uitgevoerd.

De commissie wees echter ook op het feit dat de steunpuntformule niet duurzaam is omdat deze om de vijf jaar vernieuwd moet worden. Ook is de steunpuntformule bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek, terwijl het gewicht van de Vlaamse toetsen als beleidsproject is toegenomen. Hiermee wordt bedoeld dat de wetenschappelijke onderbouw van de Vlaamse toetsen inmiddels is verworven: de methodes voor toetsontwikkeling, psychometrische analyse en berekening van vaardigheidsscores en de wijze van rapporteren zijn op een wetenschappelijke basis gestoeld. Er kan bijgevolg meer aandacht gaan naar de beleidsmatige dimensie van de Vlaamse toetsen, in opvolging van het decreet.

Daarom is gekozen voor een formule die duurzaamheid garandeert en het wetenschappelijke en beleidsmatige karakter van de Vlaamse toetsen in balans houdt. De onafhankelijkheid van de instantie die instaat voor de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen wordt verzekerd. De stichting zal onafhankelijk zijn dagelijkse werking kunnen organiseren en krijgt daarvoor de nodige middelen. Daarnaast zal de stichting de wetenschappelijke onafhankelijkheid van toetsontwikkeling, analyse en feedback garanderen. Zij zal hierin ondersteund worden door een wetenschappelijke raad. De stichting werkt binnen het kader van de keuzes van de Vlaamse Regering en de diensten van de overheid inzake de Vlaamse toetsen, de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst en de technische mogelijkheden van onder meer het toetsplatform. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld dat de Vlaamse Regering de leergebieden van de Vlaamse toetsen bepaalt of de maximale toetsduur van een toetsmoment. De stichting zal hierover rapporteren aan de overheid.

Er is gekozen voor een private stichting. De decretale bepalingen moeten in die zin worden aangepast.

2° Bij de ontwikkeling van toetsvragen selecteert het steunpunt en in de toekomst de private stichting scholen voor deelname aan hetzij de pilootstudie, hetzij de kalibratiestudie.

Door de nieuwe bepaling zullen scholen moeten deelnemen aan pilootstudies en kalibratiestudies als ze aangezocht worden.

Artikel 4

1° Voor de toelichting zie de toelichting bij artikel 3 1°

2° Een onderwijskansarmoede-indicator (OKI) die tot dusver niet werd meegenomen is "buurt" of voluit "de leerling heeft zijn woonplaats in een buurt met een hoog percentage leerlingen met minstens twee jaar schoolse vertraging op vijftienjarige leeftijd".

De keuze van de decreetgever om buurt niet mee te nemen wordt herzien.

In het Vlaams Regeerakkoord is afgesproken dat de onderwijsinspectie gedifferentieerd en onafhankelijk te werk gaat op basis van een aantal prestatie- en outputindicatoren (resultaten op de Vlaamse toetsen, het verloop van leraren, doorstroom naar het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt, vroegtijdige uitstroom uit de school, het respecteren van het leerrecht van de leerlingen en andere data zoals vervat in Datawijzer). De Vlaamse Regering spreekt daarbij de ambitie uit dat de resultaten op de Vlaamse toetsen een belangrijke indicator worden (OD 20 en OD 22 in de Beleidsnota Onderwijs en Vorming).

In de huidige situatie kan de onderwijsinspectie de resultaten van de Vlaamse toetsen niet opnemen in de OKI-referentiegroepen of de OKI-cluster die zij gebruikt in het online interactief dashboard DataWijzer. Een dergelijke OKI-referentiegroep is een groep scholen met een vergelijkbaar profiel op basis van de gemiddelde OKI-waarden en de gemiddelde waarden van de aantekkers op elke vestigingsplaats. De indicator-buurt is één van de vier indicatoren die hiervoor wordt gebruikt. Zowel de scholen als de onderwijsinspecteurs hebben toegang tot deze DataWijzer. Scholen krijgen contextuele data over de schoolomgeving. De OKI-cluster helpt scholen om hun situatie te vergelijken met peers in gelijkaardige omstandigheden. Voor de Vlaamse toetsen blijft de vergelijking in de DataWijzer beperkt tot het Vlaams gemiddelde.

Voorafgaand aan de DataWijzer krijgen scholen een feedbackrapport met gecontextualiseerde resultaten van de Vlaamse toetsen. Ook dit is een online interactief dashboard. Hier worden de resultaten van scholen afgezet tegen een gemiddelde van theoretisch vergelijkbare scholen, op basis van statistische analyses. Door de toevoeging van buurt kan men voor de berekening van de gecontextualiseerde schoolfeedback ook gebruik maken van deze indicator. Een bijkomend voordeel van de toevoeging is dat op termijn kan worden geëvolueerd naar een geïntegreerd online interactief dashboard waar scholen alle informatie vinden, indien dat wenselijk wordt geacht. Dit zal scholen toelaten om beleidskeuzes te maken en hun kwaliteitszorg te versterken op basis van veel meer informatie.

Een andere reden om deze indicator op te nemen is dat wetenschappelijk onderwijsonderzoek vaak gebruik maakt van gemiddelde OKI op schoolniveau, dat wil zeggen het gemiddelde van de 4 OKI. De toevoeging van 'buurt' kan de

vergelijkbaarheid met resultaten uit ander onderzoek verbeteren of de analyse op basis van de Vlaamse toetsen verbeteren. Ook systeemrapporten over de Vlaamse toetsen kunnen op die manier worden verrijkt.

3° Bepaalde kenmerken van leraren zijn nuttig om de Vlaamse toetsen te analyseren via wetenschappelijk onderzoek. Daarom worden het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school of een vergelijkbare indicator en de omvang van de opdracht van het onderwijspersoneel in de school of in de graad verwerkt. Ook het aantal dienstjaren van de directeur wordt verwerkt. Er wordt niet specifiek verwezen naar de klasleerkracht in het basisonderwijs of de leerkracht Nederlands of wiskunde in het secundair onderwijs. Voor onderzoek kan het relevant zijn om bijvoorbeeld te werken met gemiddeldes van een school of een graad om een beeld te hebben van de samenstelling van het lerarenkorps.

Door deze gegevens ter beschikking te stellen aan het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en in de toekomst de private stichting kan wetenschappelijk onderzoek op basis van de resultaten van de Vlaamse toetsen verder worden verrijkt. De conclusies van dergelijk onderzoek kunnen het beleid informeren.

Het toevoegen van deze kenmerken is uitdrukkelijk niet bedoeld om onderwijspersoneel individueel te beoordelen of te evalueren. Het toevoegen van deze kenmerken is evenmin bedoeld als indicator voor de berekening van de gecontextualiseerde schoolfeedback. Deze kenmerken worden uitsluitend gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek.

4° De decreetgever heeft bepaald dat de Vlaamse toetsen digitaal zijn. De digitale afname brengt veel voordelen zoals de mogelijkheid om adaptief te toetsen en om leerlingen en scholen snel van feedback te voorzien die aan de hoogste wetenschappelijke standaarden voldoet. De digitale afname beperkt ook de planlast voor scholen.

Voor de Vlaamse toetsen zijn de loggegevens op leerlingniveau beschikbaar. Momenteel worden deze alleen gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek in functie van een gestandaardiseerde afname van de Vlaamse toetsen. Het is aangewezen om deze loggegevens ook beschikbaar te stellen voor de opvolging van en rapportering over onregelmatig toetsgedrag op schoolniveau. Dit is toetsgedrag dat afwijkend is van wat statistisch gezien verwacht kan worden. Dit gedrag kan op verschillende manieren tot uiting komen, bijvoorbeeld: inconsistenties in antwoordpatronen van leerlingen, inconsistenties in de itemresponstijden van leerlingen, afwijking in de verwachte scores tussen sets van toetsopgaven en opvallende gelijkenissen tussen de antwoordpatronen van leerlingen.

Het is belangrijk om te benadrukken dat individuele leerlingen niet zullen worden aangesproken op eventueel onregelmatig toetsgedrag. De eventuele rapportage gebeurt altijd op school- en systeemniveau, bijvoorbeeld door aan te geven bij welk percentage leerlingen een of meer afwijkende handelingen zijn vastgesteld. Dit laat scholen toe om hun eigen toetsorganisatie te evalueren in functie van een gestandaardiseerde en kwaliteitsvolle afname. De verwerking kan ook worden gebruikt om vast te stellen welke items meer vatbaar zijn voor onregelmatig

toetsgedrag en om hieromtrent maatregelen te nemen. Op de manier kan gegarandeerd worden dat de Vlaamse toetsen betrouwbaar, valide en eerlijk blijven. De onderwijsinspectie wordt geïnformeerd wanneer er in scholen signalen zijn van aberrant toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen en kan op basis daarvan de betrokken scholen contacteren. Dit contact heeft geen sanctionerend karakter.

Artikel 5

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs

Artikel 6

Voor de toelichting zie de toelichting bij artikel 3, 1°

In het decreet worden de doelstellingen van de private stichting beschreven. Deze doelstellingen lopen gelijk met de doelstellingen van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Deze doelstellingen moeten mogelijk maken dat het wetenschappelijk fundament van de Vlaamse toetsen wordt behouden en versterkt. Dit heeft betrekking op de toetsontwikkeling, de gestandaardiseerde afname, de analyse van de resultaten en de oplevering van de feedback. Het realiseren en versterken van het draagvlak voor de Vlaamse toetsen veronderstelt minstens de deelname van leden van de stichting aan de stuurgroep Vlaamse toetsen. Andere wijzen waarop deze doelstelling kunnen worden bereikt zullen in overleg worden bepaald en opgenomen in een samenwerkingsovereenkomst of jaarplan.

In het decreet wordt ook de onafhankelijkheid van de private stichting verankerd door middel van een beschrijving van de beheersstructuur van de stichting.

Een raad van Bestuur zet de strategische lijnen uit en volgt de dagelijkse werking van de stichting op. Artikel 11:7 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen legt de beslissingsbevoegdheid voor stichtingen bij de raad van bestuur.

De raad van Bestuur wordt samengesteld uit onafhankelijke experts met inhoudelijke, bestuurskundige of juridische expertise enerzijds en een vertegenwoordiging vanuit de overheid anderzijds. Met inhoudelijke expertise wordt onder meer bedoeld expertise op het vlak van toetsontwikkeling of psychometrie. Met bestuurskundige expertise wordt onder meer bedoeld expertise op het vlak van organisatiemanagement en financiën (inclusief overheidsopdrachten).

Er zijn een aantal onverenigbaarheden voor leden van de Raad van Bestuur:

- Leden van de raad van bestuur zetelen niet in de wetenschappelijke raad (zie verder).
- Leden van de raad van bestuur hebben geen persoonlijk belang bij de werking van de stichting. Dat wil zeggen dat leden van de raad van bestuur niet intekenen op opdrachten die de stichting zou uitschrijven en onafhankelijk zijn ten opzichte van leveranciers of gebruikers van de stichting.
- Leden van de raad van Bestuur zijn niet tewerkgesteld bij noch zijn bestuurder van inrichtende machten en koepels en bijhorende pedagogische begeleidingsdiensten.
- Leden van de Raad van Bestuur zijn niet tewerkgesteld bij bedrijven die in aanmerking kunnen komen voor het verlenen van diensten ter uitvoering van de Vlaamse toetsen (bijvoorbeeld de educatieve uitgeverijen).

De leden van de Raad van Bestuur worden aangesteld door de Vlaamse Regering. Hiervoor wordt een functiebeschrijving opgemaakt waarin minstens bovenstaande elementen zijn bevat. Deze elementen worden ook benoemd in een huishoudelijk reglement voor de Raad van Bestuur dat door de stichting wordt opgemaakt en onderdeel vormt van een overeenkomst met de Vlaamse overheid.

De raad van Bestuur krijgt advies van een wetenschappelijke raad. Beslissingen komen de raad van Bestuur toe (art. 11:7 Wetboek van Vennootschappen en verenigingen).

De wetenschappelijke raad adviseert de raad van Bestuur op het vlak van de wetenschappelijke onderbouwing van de Vlaamse toetsen en de wetenschappelijke kwaliteit van de rapportering van enerzijds resultaten en anderzijds verdiepende verklarende analyses naar de rol van factoren op leerlingniveau (leerlingkenmerken), leerkrachtniveau (lerarenkenmerken), lesgroepniveau (onderwijsaanbod) en schoolniveau (schoolkenmerken) die door de stichting zelf of in opdracht van de stichting worden uitgevoerd. De leden van de wetenschappelijke raad worden aangesteld door de raad van Bestuur van de stichting. De precieze modaliteiten voor de werking van de wetenschappelijke raad, zoals het huishoudelijk reglement, worden eveneens door de raad van Bestuur van de stichting bepaald.

Het inrichten van een wetenschappelijke raad die de Raad van Bestuur adviseert, is in lijn met internationale praktijken. De International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), staat in voor verschillende internationaal vergelijkende onderzoeken (TIMMS, PIRLS, ICCS, ICILS). De IEA werkt eveneens met een wetenschappelijke raad. Deze "Technical Executive Group" wordt geconsulteerd voor alle technische aspecten van de toetsafname, gaande van survey design en instrumentontwikkeling tot sampling en statistische analyse. De PISA Governing Board, de OESO-commissie waarin beleidsvertegenwoordigers van de verschillende deelnemende landen zetelen, steunt eveneens op advies van wetenschappelijke experts voor het internationaal vergelijkend onderzoek PISA. Ook in Nederland laat de Stichting Cito, die zich onder meer bezighoudt met de ontwikkeling van centrale toetsen en examens, zich bijstaan door een wetenschappelijke adviesraad.

De werking van de bevoegde stichting wordt opgevolgd door een stuurgroep. De stuurgroep is het forum waarop de beleidsverantwoordelijken waaronder minstens de onderwijsverstrekkers en vakbonden en de stichting overleg plegen. In de stuurgroep rapporteert de stichting over de voortgang en wordt gezorgd voor afstemming met het onderwijsveld.

De Vlaamse regering regelt de verdere samenstelling van de stuurgroep. De bevoegdheden en werking van de stuurgroep worden bepaald via een huishoudelijk reglement.

Deze bepaling zal door de Vlaamse regering uitgevoerd worden. De Vlaamse regering zal de nodige uitvoeringsmaatregelen nemen om de raad van bestuur van de private stichting samen te stellen.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Artikel 7

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Artikel 8

Zie toelichting bij artikel 3.

Dit artikel vervangt het universitair steunpunt door een private stichting in 115/8 van de codex secundair onderwijs.

Daarnaast wordt in dit artikel de verplichte deelname aan pilootstudies en kalibratiestudies geregeld, indien scholen daartoe worden aangezocht.

Artikel 9

1° Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

2° Voor een toelichting zie de toelichting bij artikel 4, 2°

3° voor een toelichting zie de toelichting bij artikel 4, 3°

4° Voor een toelichting zie de toelichting bij artikel 4, 4°

Artikel 10

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 11

De transitie van een bevoegd steunpunt naar een bevoegde stichting moet zorgvuldig gebeuren om de uitvoering van de bestaande bepalingen van het decreet over de Vlaamse toetsen in onderwijs niet te hinderen of in het gedrang te brengen. Om die reden treedt dit decreet in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt. Dit zal gebeuren middels besluiten van de Vlaamse Regering in 2026. De uiterlijke termijn waarop dit decreet in werking treedt, is 15 december 2027

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Mathias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

Interfederaal Korps van de
Inspectie van Financiën

Vlaamse Regering

Bert Vanbergen

bert.vanbergen@vlaanderen.be

Contactpersoon

martienaa.vanwynendaele@vlaanderen.be

Brussel, 28 januari 2026

NOTA AAN MEVROUW Z. DEMIR
Vlaams minister van Onderwijs,
Justitie en Werk

UW REFERENTIE

ONZE REFERENTIE
BV/2026000320

DATUM VAN ONTVANGST 23 januari 2026

DATUM VAN VRAAG

DATUM VAN ANTWOORD

BA: /(0 euro)

Betreft

VO van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 met betrekking tot de Vlaamse toetsen

1. Het dossier

Het voorgelegde dossier bevat

- de adviesaanvraag bij IF
- de nota aan de leden van de Vlaamse Regering
- ontwerp van decreet +MvT

2. Beknopte samenvatting van het dossier

Alle leerlingen uit het lager en secundair onderwijs moeten de Vlaamse toetsen afleggen. Voorlopig is dit 2 keer (4de lager, 2de secundair) maar dit wordt verhoogd (6de lager vanaf 2026, 6de secundair vanaf 2027). Op die manier kan men objectief nagaan of de minimumdoelen bereikt worden.

De Vlaamse toetsen zijn ontwikkeld door het universitair Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Dit gebeurt via een beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid die tot 14 december 2026 loopt.

Op 30 oktober 2025 heeft IF een gunstig advies met voorwaarden gegeven over een fiche voor het onderwijsdecreet¹ hierover. Deze fiche wenste de taak van het universitair steunpunt over te zetten naar een private stichting, de onderwijskansarmoede indicator "Buurt" toe te voegen en het mogelijk te maken dat de loggegevens ook gebruikt kunnen worden om onregelmatig toetsgedrag te detecteren.

Voorliggend dossier verwerkt de opmerkingen van IF destijds:

- Meer essentiële bepalingen van de stichting worden op decretaal niveau geregeld (de beheersstructuur).
- Het dossier bevat een bijkomende motivering waarom men niet voor een stichting van openbaar nut opteert.
- De periode waarin de stichting en het steunpunt parallel opereren, wordt mutueel exclusiever.

Daarnaast bevat het volgende bijkomende bepalingen:

- Scholen moeten verplicht deelnemen aan piloot- en kalibratiestudies om de Vlaamse toetsen valide en betrouwbaar te houden. Tot nu toe is de deelname vrijwillig.
- De personeelsgegevens (bekwaamheidsbewijs, dienstanciënniteit, omvang opdracht) kunnen gekoppeld worden aan de Vlaamse toetsen.

3. Opmerkingen van de Inspectie van Financiën

3.1 Wettigheid en regelmatigheid

3.1.1 De voorgestelde wijzigingen komen grotendeels tegemoet aan de opmerkingen van IF. De nieuwe elementen zijn onderbouwd. De verplichting om deel te nemen aan de piloot- en kalibratiestudies vergroot de validiteit van de Vlaamse toetsen. De meegenomen personeelskenmerken verrijken de wetenschappelijke analyse van de resultaten. Bovendien is expliciet voorzien dat deze gegevens enkel gebruikt mogen worden voor wetenschappelijk onderzoek (en niet voor personeelsevaluatie).

3.1.2 In haar advies IF/2025004145 suggereerde IF dat de keuze voor een stichting van openbaar nut i.p.v. een private stichting de logischere en goedkopere oplossing was. Dit dossier voert enkel een praktisch argument aan voor een private stichting, nl. het feit dat elke wijziging van de doelen, activiteiten en governance van een stichting openbaar nut via KB moet gebeuren (via FOD Justitie) en dus voor vertraging kan zorgen². IF merkt op dat de beoogde autonomie van de stichting juist vergroot wordt als de overheid minder makkelijk deze essentiële elementen kan wijzigen.

¹ IF/2025004145 van 30 oktober 2025

² De governance wordt nu via decreet geregeld, wat ook minder "flexibeler" is dan een BVR.

3.1.3 Om de verplichte deelname aan de piloot- en kalibratiestudies proportioneel te houden, dient men ervoor te waken dat de deelname steekproefsgewijs wetenschappelijk onderbouwd is. Daardoor vermijdt men dat 1 school telkens opnieuw aan de studies moet deelnemen. De MvT maakt hier melding van maar dit is niet expliciet decretaal vastgelegd. Dit kan door toevoegen van "op wetenschappelijke wijze" voor geselecteerd in art. 3 en 8 laatste zin in het ontwerpdecreet.

3.2 Doelmatigheid en budgettaire weerslag

Dit VO van decreet heeft geen directe budgettaire impact. De NVR stelt – zoals IF eerder had opgemerkt – dat de financiering van de stichting (en tijdelijk ook het steunpunt) binnen de genormeerde kredieten moet blijven.

3.3 Lokale besturen

Er is geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op het personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de ontvangsten, de investeringen of de schuld.

4. Besluit

Gelet op 3.2 en 3.1.1 kan de Inspectie van Financiën een gunstig advies aan VO van decreet geven. Daarbij maakt IF opnieuw de suggestie om te opteren voor een stichting van openbaar nut (3.1.2) en om de formuleringswijze van het VO van decreet licht aan te passen (3.1.3). Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

Bert Vanbergen (Signature)
advies IF
2026.01.28 15:29:14 +01'00'

Bert Vanbergen

Inspecteur-generaal van Financiën

AFSCHRIFTEN

Aan de heer minister-president van de Vlaamse Regering

Aan de heer Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

Aan de heer secretaris-generaal van het Departement Financiën en Begroting

Aan mevrouw de secretaris-generaal van het Departement Onderwijs

Aan de heer inspecteur van Financiën, de coördinator